بقیه‌اش را بده من بسازم

پرونده‌ای برای سریال‌هایی که توسط کارگردان‌های دیگری جز کارگردان خودشان به فصل‌های دوم و سوم رسیده‌اند. به بهانه شروع فصل سوم سریال «دودکش» به کارگردانی برزو نیک‌نژاد و اعلام ساخت فصل دوم سریال «سیاوش» توسط کارگردانی دیگر

مرجان فاطمی
هفت صبح

دنباله‌سازی در سراسر دنیا اتفاق مرسومی است. درحال حاضر اکثر سریال‌های مهم دنیا توسط کارگردان‌های مختلف ساخته می‌شوند. در ایران اما بیشتر کارگردان‌ها ترجیح می‌دهند خودشان ادامه سریال‌های‌شان را بسازند یا به جای ساختن ادامه سریال‌های کارگردان‌های دیگر، خودشان پیشرو باشند. با این حال این اواخر اما بر تعداد سریال‌هایی که فصل دوم‌شان توسط کارگردان‌های دیگری ساخته می‌شود، اضافه شده. همین حالا فصل سوم «دودکش» به کارگردانی برزو نیک‌نژاد درحال پخش است. سریالی که فصل دومش با نام «پادری» به کارگردانی محمدحسین لطیفی ساخته شده بود و حالا تهیه‌کننده فصل سومش را با نام «دودکش ۲» روی آنتن برده است. از طرف دیگر تهیه‌کننده سریال «سیاوش» در شبکه نمایش خانگی اعلام کرده فصل دوم آن را کارگردان دیگری می‌سازد. «بچه مهندس»، «از سرنوشت» و «بیگانه‌ای با من است» هم که این اواخر روی آنتن رفته‌اند، ازجمله سریال‌هایی بودند که توسط چند کارگردان ساخته شده‌اند.

پیش درآمد

علاقه مفرط به مرحله بعد

سریال‌هایی که به فصل دو یا بیشتر رسیدند چه سرنوشتی داشته‌اند؟ آیا دنباله سازی تجربه‌ای موفق در تلویزیون ماست؟

کیفیت دنباله‌ها سابقه دنباله‌سازی در تلویزیون ما طولانی اســت؛ به دهه شصت و روزگار «آینه» و «آینه عبرت» برمی‌گــردد. با این حال هنــوز تعداد سریال‌هایی که بعد از موفقیت در فصل اول توانسته‌اند کیفیت خودشان را در فصل‌های بعدی حفظ کنند زیاد نیست. خیلی از سریال‌ها بعد از رسیدن به فصل‌های دوم و سوم چنان از اهمیت افتاده‌اند که شــاید اگر پرونده‌شــان در همان فصل اول بسته می‌شد برایشان بهتر بود. چند وقت پیش پرونده‌ای را به بررسی سریال‌هایی اختصاص دادیم که توســط کارگردان‌هایشــان به فصل دوم و سوم رسیده‌اند. نتیجه این بود که تعداد آثار دنباله‌دار موفق واقعا کم است.

دنباله‌های پرافتخار از میــان سریال‌های موفقی که به فصل‌های بعــد راه پیــدا کرده‌انــد، هنوز هم «پایتخــت» در حفــظ موفقیت و کیفیــت و جلب توجــه مخاطبان تلویزیونی پیشتاز است. این سریال بعد از اینکه در نــوروز ۱۳۹۰ مورد توجه قرار گرفت موفق شد این کیفیت را تا فصل ششم حفظ کند و به عنوان موفق‌ترین ســریال کمدی تلویزیون دهه نود شناخته شود. رتبه دوم دنباله‌سازی موفق درحال حاضر به سریال «نون.خ» تعلق دارد. سعید آقاخانی موفق شد این سریال را در سه فصل در اوج نگه دارد و به احتمال زیاد حالا حالاها قرار نیست از آن دست بکشد.

دنباله‌های عجیب پیش‌تــر فقط ســریال‌هایی به فصل دوم و ســوم می‌رسیدند که از یک طرف آثار درجه یکی بودند و از طرف دیگر با استقبال فراوانی از ســوی مخاطبــان روبه‌رو می‌شدند. درواقع هر سریالی امکان رسیدن به فصل دوم را نداشت. حالا اما شرایط کاملا فرق کرده است. عوامل اکثر سریال‌های تلویزیونی بلافاصله بعداز پایان قسمت آخر اعلام می‌کنند قصد ساخت فصل دوم آن را دارند. جالب اینجاســت بسیاری از این سریال‌ها حتی در فصل اول هم به دلیل کیفیت پایین به‌خوبی دیده نشدند و معلوم نیست به چه دلیلی تصمیم به ساخت فصل دوم می‌گیرند و تلویزیون هم بهشان مجوز می‌دهد.

دودکش | ۳ فصل

محمدحسین لطیفی سال ۱۳۹۲ فصل اول سریال «دودکش» را براساس فیلمنامه برزو نیک‌نژاد و تهیه‌کنندگی زینب تقوایی برای شبکه یک ساخت. سه سال بعد فصل دوم این سریال را به تهیه‌کنندگی محمود رضوی کارگردانی کرد و نام آن را به «پادری» تغییر داد. حالا برزو نیک‌نژاد به تهیه‌کنندگی زینب تقوایی فصل دوم «دودکش» را ساخته و روی آنتن برده است.

جایگاه کارگردان‌ها محمدحسین لطیفی تا اوایل دهه نود جزو کارگردان‌های موفق سریال‌های تلویزیون و شبکه نمایش خانگی شناخته می‌شد. سریال‌های «همسایه‌ها»، «سفر سبز»، «وفا»، «صاحبدلان» و ... از جمله موفقیت‌های او در عرصه سریال‌سازی بود. «دودکش» جزو آخرین موفقیت‌های این کارگردان به حساب می‌آید و البته عمر این موفقیت کوتاه بود و در «پادری» تکرار نشد. برزو نیک‌نژاد در فصل اول «دودکش» همراه گروه بود و درواقع «دودکش» در مسیر او مثل سکوی پرتابی عمل کرد و بعد از آن بود که رفته رفته در ساخت فیلم و سریال موفقیت‌هایی به دست آورد.

اهمیت فصل قبل «دودکش» بعد از موفقیت «ســاختمان پزشکان» و «دزد و پلیس» آن هم در شرایطی ساخته شد که زوج بهنام تشکر و هومن برق‌نورد بسیار مورد توجه قرار گرفته بودند و در کمدی به امضای مطلوبی رسیده بودند. درواقع محمدحسین لطیفی از جذابیت این زوج برای سریالش استفاده کرد و تاحدودی هم موفق شــد. بده بســتان‌های نقش فیروز و نصرت بامــزه از آب درآمده بود و تکیه کلام‌های شــخصیت فیروز مشــتاق از جمله آمپاس و قمپز در کردن و لغز خواندن و بلدم بلدم و ... تا مدت‌ها استفاده می‌شد.

کیفیت فصل جدید «پادری» با اینکه به کارگردانی لطیفی ســاخته شد اما اثر ماندگار و جذابی نبود. همه معتقد بودند عمر «دودکش» سر رسیده و بهتر است دیگر ادامه پیدا نکند. تا اینکه اعلام شد برزو نیک‌نژاد می‌خواهد فصل دوم این سریال را بسازد. درواقع تهیه‌کننده تصمیم گرفت فصل دومی که توسط کارگردان ساخته شده بود را انکار کند و این سریال را در مسیر دیگری با کارگردانی دیگر پیش ببرد. در سه قسمتی که روی آنتن رفته، با اثری متوسط روبه‌رو هستیم که شوخی‌های معمولی و بعضا تکراری دارد. البته هنوز نمی‌شود درباره‌اش قضاوت کرد.

نکته: بعد از ساخت فصل دوم سریال «ساخت ایران» این دومین بار است که برزو نیک‌نژاد تصمیم می‌گیرد پا جای پای محمدحسین لطیفی بگذارد و دنباله سریال‌هایش را بسازد. نیک‌نژاد هم زمان تولید «ساخت ایران» و هم در «دودکش» جزو عوامل موثر سریال بود. در یکی دســتیار کارگردان بود و در دیگری به عنوان فیلمنامه‌نویس و دستیار با لطیفی همکاری می‌کرد.

«عملیات ۱۲۵» در سه فصل ساخته شده اما در مجموع چهار کارگردان را درگیر خودش کرده است. همانطور که در بخش مربوط به این سریال هم آورده‌ایم، علاوه بر بهروز افخمی، محمدرضا آهنج و مسعود آب‌پرور، راما قویدل هم در این مجموعه همکاری داشته. این بیشترین همکاری میان کارگردان‌ها در ساخت یک مجموعه چندفصلی است.

04

یکی از تلخ‌ترین دنباله‌سازی‌ها را باید به نام «زیر آسمان شهر» نوشت. سریال مهران غفوریان سال ۸۰ با کاراکترهای جذاب مثل بهروز پیر یکاخکی و خشایار مستوفی میان مردم گل کرد. او بعد از توقیف سریال تصمیم به ساخت دوره دوم آن گرفت اما خیلی زود ضعف‌هایش آشکار شد. ساخت سری سوم «زیر آسمان شهر» حکم تیر خلاص را داشت.

03

پرحاشیه‌ترین سریال دنباله‌دار تلویزیون «ستایش» است که سه فصل آن در دوره‌ای ۹ ساله ساخته شد. هر چه جلو آمد انتقادها به آن هم بیشتر شد. عمده انتقادها در فصل دوم به گریم پیری نرگس محمدی بود و کش دار بودن سریال. در فصل سوم انتقاد به اغراق آمیز بودن شخصیت حشمت فردوس و همچنین پیشرفت غیر منطقی اتفاق‌ها هم به این نقدها اضافه شد.

09

«هوش سیاه» جزو سریال‌هایی است که در فصل دوم موفق‌تر از فصل نخست بود. سال ۸۹ فصل اول سریال روی آنتن رفت و سه سال بعد سری دوم آن پخش شد. مسعود آب‌پرور با دستمایه قرار دادن جرایم اینترنتی داستان‌های مهیج پیش روی بیننده‌ها گذاشت و باعث شد خیلی‌ها درگیر سرنوشت قهرمانان سریال شوند.

89

«در حاشیه ۲» یکی از ضعیف‌ترین دنباله‌هایی بود که در تلویزیون و توسط مهران مدیری ساخته شد. آنقدر ضعیف بود که خود مدیری هم تصمیم گرفت در آن بازی نکند. یک سریال ابتر با شوخی‌های کم مایه که هرگز نتوانست نیمچه موفقیت فصل اول را یادآور شود. جالب اینجاست که نقدهای کمی هم درباره آن منتشر شد. انگار کسی حوصله نظر دادن درباره آن را نداشت.

02

بچه مهندس | ۴ فصل

فصل اول سریال «بچه‌مهندس»، سال ۱۳۹۷ به کارگردانی علی غفاری روی آنتن رفت و با استقبال خوبی مواجه شد. این سریال به فصل‌های دوم و سوم رسید و نهایتا با انصراف غفاری، سال ۱۴۰۰ فصل چهارم سریال به کارگردانی احمد کاوری ساخته شد.

جایگاه کارگردان‌ها دو فیلم «اســترداد» و «تک‌تیرانداز» به کارگردانی علی غفاری با استقبال خوبی مواجه شــدند. «استرداد» سال ۱۳۹۱ برنده بهترین فیلم جشنواره فجر شد و «تک‌تیرانداز» هم سال گذشته جایزه بهترین فیلم از نگاه ملی را به دست آورد و جزو پنج فیلم اول از نگاه تماشاچیان بود. احمد کاوری سال ۱۳۸۸ اولین فیلمش «نفوذی» را ساخت و توانست سیمرغ بهترین فیلم اول را به دست آورد. سریال «بیدار باش» به کارگردانی او جزو سریال‌های متوسط تلویزیون بود و با ساخت سریال «وارش» و «شرم» تا حدودی توانسته بود توجه مخاطبان را جلب کند.

اهمیت فصل قبل سه فصل اول «بچه مهندس» به کارگردانی علی غفاری ساخته شده. این ســریال در فصل اول به خاطر تمرکز روی زندگی و عواطف پسربچه‌ای بامزه به نام جواد جوادی در پرورشگاه، آنهم در حال و هوای اوایل دهه هفتاد، مورد توجه قرار گرفت. فصل دوم در ادامه اتفاق‌های فصل اول پیش رفت. احساسات و ناکامی‌های جواد جوادی در ماجرای عاشــقانه‌اش با دختری که از کودکی به او علاقه‌مند بوده بخش مهمی از جذابیت‌های این فصل را رقم زد. ســریال در فصل سوم به سمت‌وسوی دیگری رفت و موفقیت چندانی نداشت.

کیفیت فصل جدید بعد از ناکامی فصل سوم، به نظر می‌رسید پرونده بچه‌مهندس به طور کامل بسته شده اما اعلام شد کارگردانی سریال به احمد کاوری رسیده است. فصل چهارم نه تنها نتوانســت این برند را احیا کند که حتی نســبت به فصل سوم هم چند درجه‌ای ضعیف‌تر بود. ضعف ساختار فیلمنامه، دیالوگ‌های شعاری، بازی ناملموس بازیگران و ورود سریال به ماجراهایی نامرتبط و فاصله گرفتن از فضای اصلی و ... همگی باعث شد نتواند مخاطبان را با خودش همراه کند. در پایان فصل چهارم با خداحافظی حسن وارسته، نویسنده فیلمنامه سریال، عمر بچه مهندس هم به پایان رسید.

نکته: بچه‌مهندس در فصل اول تا سوم به دلیل تمرکز روی سه بخش از زندگی جواد جوادی، با سه بازیگر مختلف در سنین کودک، نوجوان و بزرگسال پیش رفت. روزبه حصاری بازیگر فصل سوم این سریال از حضور در فصل چهارم سر باز زد و این فصل با اینکه در بازه زمانی کوتاه بعد از اتفاق‌های فصل سوم روایت می‌شــد با حضور بازیگر دیگری یعنی محمدرضا رهبری ساخته شد.

از سرنوشت | ۳ فصل

سریال «از سرنوشت» در سه فصل تولید شده. فصل سوم آن پاییز ۱۳۹۹ روی آنتن رفت و این روزها عوامل در فکر تولید فصل چهارم هستند. فصل اول و سوم به کارگردانی محمدرضا خردمندان ساخته شده و فصل دوم را علیرضا بذرافشان کارگردانی کرده است.

جایگاه کارگردان‌ها محمدرضا خردمندان تا پیش از «از سرنوشــت»، یک فیلم سینمایی در کارنامه‌اش داشت. او سال ۱۳۹۵ فیلم «بیست‌ویک روز بعد» را کارگردانی کرد. این فیلم در جشنواره سی‌وپنجم فجر جزو فیلم‌های اول موفق بخش نگاه نو بود و نامزد بهترین فیلم از نگاه تماشاگران شد. «از سرنوشت» دومین تجربه کارگردانی‌اش بود. علیرضا بذرافشان سال‌ها به عنوان فیلمنامه‌نویس فعالیت می‌کرد اما از ابتدای دهه نود «نابرده رنج»، «هفت‌سنگ» و «گسل» را برای تلویزیون ساخت. جز «هفت‌سنگ» که کپی نعل به نعل «مدرن فامیلی» بود دو سریال دیگر جزو آثار موفق تلویزیون بودند.

اهمیت فصل قبل «از سرنوشت» جزو سریال‌های دنباله‌دار موفق سال‌های اخیر است. نکته قابل توجه اینجاست که از همان ابتدا روی همکاری چند کارگردان برای تولیدش برنامه‌ریزی شده است. درواقع از همان ابتدا می‌دانسته‌اند که قرار است فصل اول را محمدرضا خردمندان بسازد و فصل دوم را علیرضا بذرافشان. این دو کارگردان در تمام جلسات قبل از شروع تولید حضور داشته‌اند و همه موارد را باهم پیش برده‌اند. خردمندان در مصاحبه‌ای گفته «تمام بازیگران فصل اول و دوم انتخاب مشترک ما بود، چون در یک دفتر پیش‌تولید رفتیم و بازیگران را انتخاب کردیم.»

کیفیت فصل جدید از آنجایی که «از سرنوشت» طبق الگویی جامع پیش رفته، در فصل‌های مختلف عملکرد محمدرضا خردمندان و علیرضا بذرافشــان کاملا مکمل هم بوده اســت. تمام بازیگران و عوامل در سه فصل بدون تغییر مانده‌اند و هیچ‌کدام از کارگردان‌ها به میل و اراده خودشان سریال را به سمت و سویی مجزا نبرده‌اند. بنابراین با وجود تفاوت سلیقه‌های جزئی که در برخی وجوه فصل‌های مختلف وجود دارد، فصل‌ها در کنار هم یک کل یکپارچه را تشکیل داده‌اند و با این شرایط «از سرنوشت» می‌تواند در فصل‌های مختلف ادامه پیدا کند.

نکته: مهمترین عامل جذابیت سریال، بازی دارا حیایی و کیسان دیباج در نقش هاشم و سهراب است. این دو شخصیت با وجود تفاوت‌هایی که باهم دارند تقریبا از جنس هم هستند و حضورشان تکمل‌کننده یکدیگر اســت. حیایی و دیباج با اینکه هردو تازه‌کارند اما خیلی خوب از پس ایفای این نقش‌ها برآمده‌اند و احتمالا به زودی شاهد حضورشان در آثار موفق بعدی خواهیم بود.

بیگانه‌ای با من است | ۲ فصل

سریال «بیگانه‌ای با من است» پاییز ۱۳۹۹ در دو فصل به هم پیوسته روی آنتن رفت. فصل اول در ۳۳ قسمت به کارگردانی احمد امینی ساخته شده بود و فصل دوم در ۱۴ قسمت به کارگردانی آرش معیریان.

جایگاه کارگردان‌ها تجربه کارگردانی احمد امینی به اوایل دهه هفتاد می‌رسد. او «غریبانه»، «صبحانه‌ای برای دو نفر»، «این زن حرف نمی‌زند» و ... را در سینما ساخت و در تلویزیون با ساخت «اولین شب آرامش» به شهرت رسید. «بی‌گناهان»، «داوران» و «ماه و پلنگ» از جمله سایر آثار احمد امینی در تلویزیون است. آرش معیریان در سینما به ساخت آثار کمدی سطح پایین اما پرفروش شهرت دارد. فیلم‌هایی مثل «خالتور»، «شارلاتان»، «داماد خجالتی»، «آس‌وپاس» و ... او در تلویزیون تجربه ساخت دو سریال «جلال‌الدین» و «پیدا و پنهان» را داشت که آثار قابل قبولی نبودند.

اهمیت فصل قبل «بیگانه‌ای با من است» به‌طور کلی سریال موفقی نبود. از ابتدا پایه و اساس درستی نداشــت و اکثر ماجراها بدون ریشه داشتن در روابط علی و معلولی، صرفا برحسب اتفاق و به تمایل کارگردان و نویسنده پیش می‌رفتند. مرگ امیرعلی آن‌هم سر بزنگاه، پیش رفتن نقشه نسا درست مشابه آنچه در سر داشت و فاش نشدن این راز تا بزرگسالی پسر نسا و ... هیچکدام از منطق مشخصی پیروی نمی‌کردند و از این جهت مخاطبان نمی‌توانســتند آن را بــاور کنند. با این حال سریال سرگرم‌کننده‌ای بود و در زمان خودش دیده شد.

کیفیت فصل جدید تغییر کارگردان در فصل دوم به خاطر پیشرفت سریع‌تر کار رخ داد. همانطور که ذکر شد «بیگانه‌ای با من است» از ابتدا روی محور محکمی بنا نشــده بود و بنابراین طبیعی بود هرکارگردان دیگری هم به کار اضافه می‌شــد نمی‌توانست کار را به مسیر دیگری هدایت کند. با این حال منطق سست سریال در فصل دوم هم به همان ترتیب ادامه پیدا کرد و «بیگانه‌ای با من است» تا پایان هم نتوانست مخاطبانش را قانع کند که برخی اتفاق‌ها چرا و برچه اساسی در سریال رخ می‌دهد.

نکته: فصل دوم سریال «بیگانه‌ای با من است» به جای اینکه به عنوان یک فصل مستقل معرفی شود همان ادامه فصل اول بود. درواقع به نظر می‌رسید آرش معیریان عملا نقشی در پیشبرد اتفاق‌های سریال نداشته و امضایی از خودش به جای نگذاشته است. صرفا آنچه از سریال باقی‌مانده بود را ساخته تا فقط کار آماده شود و بتوانند در زمان اعلام شده آن را روی آنتن بفرستند.

ساخت ایران | ۲ فصل

فصل اول سریال «ساخت ایران» سال ۱۳۹۰ به کارگردانی محمدحسین لطیفی ساخته شد. از همان زمان قرار بود این سریال به فصل دوم برسد اما به وقفه افتاد و نهایتا سال ۱۳۹۷ به کارگردانی برزو نیک‌نژاد ساخته شد.

جایگاه کارگردان‌ها محمدحسین لطیفی زمانی ساخت سریال «ساخت ایران» را شروع کرد که پیش از آن فصل اول و دوم «قلب یخی» را در شبکه خانگی ساخته بود و در سینما و تلویزیون هم جزو کارگردان‌های مطرحی به حساب می‌آمد. برزو نیک‌نژاد زمان تولید فصل اول ساخت ایران، دستیار لطیفی بود. نیک‌نژاد زمانی تصمیم به ساخت فصل دوم «ســاخت ایران» گرفت که سه سریال «دردسرهای عظیم» و «قرعه» و «پنچری» را برای تلویزیون ســاخته بود و تجربه ساخت سه فیلم سینمایی هم داشت. او برای ساخت فیلم «ناخواسته» نامزد سیمرغ شده بود.

اهمیت فصل قبل «ســاخت ایران» در فصل اول هم جزو آثــار موفق کارنامه محمدحسین لطیفی نبود. سریال برمبنای داستان جذابی ساخته شد و فیلمنامه قدرتمندی داشــت اما با اضافه شــدن محمدرضا گلزار به پروژه و پررنگ شدن بی‌منطق یکی از شخصیت‌های فرعی، داستان به سمت‌وسوی دیگری رفت و از یک جایی به بعد با از دســت رفتن انگیزه عوامل، عملا از آنچه انتظار می‌رفت فاصله گرفت. با این حال به خاطر حضور امین حیایی و محمدرضا گلزار مورد توجه قرار گرفت و آن زمان جزو سریال‌های پرمخاطب شبکه نمایش خانگی شد.

کیفیت فصل جدید در فصل دوم علاوه بر جذابیت زوج امین حیایی و محمدرضا گلزار، محسن کیایی و سحر دولتشاهی هم به این جمع اضافه شدند و می‌شود گفت سریال به جهت انتخاب بازیگران و کیفیت بازی‌ها اثر درجه یکی از آب درآمد. به لحاظ ایده‌پردازی هم می‌شد امید داشت سریال مسیر درستی را پیش رود اما به خاطر ضعف داســتان و دســت گذاشــتن روی موقعیت‌های کمدی کلیشــه‌ای و تکــراری و شخصیت‌پردازی ضعیف، عملا فصل دوم موفقی نبود. نیک‌نژاد باز هم روی الگوی خنگ و خنگ‌تر دست گذاشته بود اما اینبار کل روابط میان آنها تکراری به نظر می‌رسید.

نکته: سه سال بعد از ساخت فصل دوم سریال «ساخت ایران» درحال حاضر فیلمنامه فصل سوم آن درحال نگارش است و به احتمال زیاد به کارگردانی برزو نیک‌نژاد ساخته می‌شود. امین حیایی در مصاحبه‌ای گفته که دارد خودش را برای ادامه این سریال آماده می‌کند. هنوز مشخص نیست کدام یک از بازیگران فصل اول و دوم قرار است در فصل سوم حضور داشته باشند.

پرستاران | ۲ فصل

سریال «پرستاران» سال ۱۳۹۵ در دو فصل ساخته شد و روی آنتن رفت. فصل اول در شانزده قسمت به کارگردانی مشترک علیرضا افخمی و محمودرضا تخشید ساخته شد و فصل دوم به کارگردانی شهرام شاه‌حسینی. این دو فصل پشت‌سرهم روی آنتن رفتند.

جایگاه کارگردان‌ها فصل اول سریال به کارگردانی مشــترک علیرضا افخمی و محمودرضا تخشید ساخته شد که البته از آنجایی که تخشید عمده تجربیاتش در امور مدیریتی بود همه جا افخمی را به عنوان کارگردان فصــل اول معرفی کردند. علیرضا افخمی یکی از سریال‌سازهای پرکار و مشهور تلویزیون است که ید طولایی در ساخت سریال‌های مناسبتی داشته و به عنوان ناظر کیفی هم فعالیت زیادی انجام داده. شهرام شاه‌حسینی هم زمان ساخت پرستاران، با اینکه جز «خانه دختر» سایر فیلم‌هایش در سینما چندان شاخص نبودند اما به هرحال کارگردان پرکاری به حساب می‌آمد.

اهمیت فصل قبل «پرستاران» از همان قســمت اول با نقدهای زیادی روبه‌رو شد. مخاطبان ایرانی به دلیل وام گرفتن نام این سریال از سریال مطرح استرالیایی منتظر بودند با اثری جذاب و هیجان‌انگیز مشابه آن روبه‌رو شوند اما نسخه ایرانی این ســریال نه هیجان بخش اورژانس را منتقل می‌کرد و نــه تصویری واقعی از مواجهه پرستارها با بیماران به نمایش می‌گذاشت. همین شد که خیلی‌ها معتقد بودند «پرستاران» بدون اینکه به واقعیت‌های بیمارستان‌ها توجه کند، صرفا در پی ساخت تصویری تصنعی است و نمی‌تواند در ذهن و دل مردم بنشیند.

کیفیت فصل جدید با اینکه اعلام شــده بود برای مجهز کردن لوکیشــن بخش اورژانس بیمارستان در این سریال سه ماه وقت گذاشته‌اند و بیشتر از دو میلیارد و نیم برایش خرج کرده‌اند اما این وسایل و تجهیزات عملا در فصل دوم کاربردی نداشتند. بخش عمده سریال خارج از فضای بیمارستان پیش می‌رفت و گاهی اوقات اصلا فراموش می‌کردند ســریال برای چه دارد ساخته می‌شــود. در فصل دوم شاهد چند داستان کلیشه‌ای عاشقانه و کلاه‌برداری و قتل و ... بودیم. داستان‌هایی کلیشه‌ای با دیالوگ‌های گل‌درشت که هرطور حساب می‌کردیم ربطی به عنوان «پرستاران» نداشت.

نکته: آن زمان امین زندگانی در گفت‌وگویی گفته بود مقصر اصلی وزارت بهداشت بوده که اجازه نمی‌داده سریال وارد جزئیات اتفاق‌های داخل بیمارستان شود. مشکل اما اینجا بود که در فصل اول داستان در بیمارســتان اتفاق می‌افتاد اما آنقدر اغراق شده بود که صدای مخاطبان را درآورد. شاید برای همین هم بود که شاه‌حسینی ترجیح داد قید کار در بیمارستان را بزند.

قلب یخی | ۳ فصل

فصل اول سریال «قلب یخی» سال ۱۳۸۹ تولید شد. کارگردان فصل اول و دوم آن محمدحسین لطیفی بود. داستان سریال در فصل دوم به پایان نرسید و قرار بود سرنوشت داستان و شخصیت‌ها در فصل سوم مشخص شود. فصل سوم به کارگردانی سامان مقدم شباهتی به دو فصل قبل نداشت.

جایگاه کارگردان‌ها درباره سابقه فعالیت محمدحسین لطیفی در سینما و تلویزیون پیش‌تر در بخش‌های مربوط به دو سریال «دودکش» و «ساخت ایران» نوشته‌ایم. لطیفی «قلب یخی» را برمبنای فیلمنامه حامد عنقا پیش برد که آن زمان سوژه جدید و متفاوتی برای مخاطبان بود. فصل دو به نتیجه نرسید و سامان مقدم به عنوان کارگردان فصل سه معرفی شد؛ کارگردانی که از دهه هفتاد با ساخت فیلم‌هایی مثل «پارتی»، «سیاوش»، «مکس»، «کافه ستاره» و «یک عاشقانه ســاده» مطرح شده بود و در تلویزیون هم به واسطه ساخت سریال‌هایی مثل «پریدخت» و «شمس‌العماره» شناخته می‌شد.

اهمیت فصل قبل «قلب یخی» اولین ســریالی بود که برای شبکه نمایش خانگی ساخته می‌شــد و از این جهت نه به لحاظ داستان و نه گریم‌ها با محدودیت‌هایی نظیر تلویزیون روبه‌رو نبود. نتیجه هم این شــد که سریال بعد از مدت کوتاهی توانست نظر مخاطبان فراوانی را به خودش جلب کند. البته ســریال کم‌حاشــیه‌ای نبود. به خاطر پرداختن به موضوع فراماسونری و گروه‌های زیرزمینی و ... ممیزی‌ها و حاشیه‌هایی به وجود آورد و بخش‌هایی از آن حذف شــد. اما نهایتا ترجیح دادند به جای ساخت ادامه سریال، فصل سوم را کاملا متفاوت پیش ببرند.

کیفیت فصل جدید فصل سوم کوچکترین ارتباطی به فصل اول و دوم نداشت. حتی اینطور نبود که داستان به سمت و سوی دیگری برود چون اصلا بازیگران و عوامل هم آن قبلی‌ها نبودند. با اضافه شــدن هدیه تهرانی، مهران مدیری، رضا عطاران، رضا کیانیان و ... با سریالی کاملا جدید روبه‌رو بودیم که فقط عنوان «قلب یخی» را به یدک می‌کشید. «قلب یخی ۳» به عنوان یک اثر مستقل، می‌توانست جذابیت‌های خاص خودش را داشته باشد اما قرار گرفتن زیر سایه قلب یخی هویت آن را زیر سوال برد و به آن آسیب زد.

نکته: فصل سوم قلب یخی دوره توزیع بسیار نامنظمی داشت. به‌طوری که بعضی وقت‌ها فاصله بین یک قسمت تا قسمت بعدی به ماه‌ها می‌رسید. به همین دلیل هم توزیع فصل کامل آن حدود یک سال و نیم طول کشید و خیلی از مخاطبان از دنبال کردن آن خسته شدند. از همه جهت می‌توان گفت که فصل سوم قلب یخی حیف شد.

روزگار جوانی | ۳ فصل

فصل اول «روزگار جوانی»، سال ۱۳۷۷ به کارگردانی شاپور قریب و تهیه‌کنندگی اصغر توسلی براساس فیلمنامه اصغر فرهادی کلید خورد. سیزده قسمت به کارگردانی قریب پیش رفت و مابقی قسمت‌ها به کارگردانی اصغر توسلی ساخته شد. در فصل دوم توسلی هم خودش عنان کار را به دست گرفت و حالا هم درحال ساخت فصل سوم سریال است.

جایگاه کارگردان‌ها شاپور قریب از ســال ۱۳۴۷ به عنوان کارگردان در سینما فعالیت داشت. او در این مدت ۲۰ فیلم سینمایی و بیشــتر از ۱۰ سریال تلویزیونی ساخته بود و کاملا در این عرصه تسلط داشت. اصغر توسلی صرفا به عنوان تهیه‌کننده فعالیت کرده بود و تا قبل از «روزگار جوانی» هیچ تجربه‌ای در کارگردانی ســریال تلویزیونی نداشت. او بعد از گذشت سیزده قسمت از «روزگار جوانی» درست زمانی که سریال به شهرت رسیده بود به میدان آمد و ادامه کار را پیش برد. بعد هم که فصل دوم را با همان دست‌فرمان ساخت.

اهمیت فصل قبل فصل یک «روزگار جوانی» امتیازهای زیادی داشت. از یک طرف براساس فیلمنامه‌ای از اصغر فرهادی ساخته شده بود؛ از طرفی دیگر در اواخر دهه هفتاد، ساخت سریالی با سوژه جوانان دانشجو کاملا جدید به نظر می‌رسید و پیش از آن کســی تجربه‌اش نکرده بود. همچنین بازیگرها به درستی انتخاب شده بودند و فضای جذابی در آن آپارتمان شکل گرفته بود. خلاصه همه‌چیز دست به دست هم داده بود تا «روزگار جوانی» در همان قسمت‌های اول مورد توجه قرار بگیرد و به یکی از پرمخاطب‌ترین سریال‌های دهه هفتاد تبدیل شود.

کیفیت فصل جدید از آنجایی که شخصیت‌های روزگار جوانی در همان سیزده قسمت اول توانسته بودند در دل مخاطبان جا باز کنند بعد از این تعداد قسمت، کسی زیاد متوجه تغییر کارگردان نشد. در فصل دوم اما این مسئله مشهود بود. به هرحال برخی بازیگران از جمع جدا شدند و آن جمع جذاب و صمیمی تا حد زیادی به هم ریخت. داستان‌ها کیفیت فصل قبل را نداشتند و کم‌کم به حاشیه رفتند. فصل دوم روزگار جوانی به طور کلی کیفیت فصل اول را نداشت اما با این حال مخاطبان باز هم به خاطر تجربه خوب گذشته از آن استقبال کردند.

نکته: اواسط اردیبهشت اعلام شد که ساخت فصل سوم «روزگار جوانی» از نیمه گذشته. از میان بازیگران فصل‌های گذشته فقط بیوک میرزایی در این جمع حضور دارد. رسول نجفیان، سیاوش چراغی‌پور، زهرا داودنژاد، لاله صبوری و ... هم از جمله بازیگران مهمان ســریال هســتند. حالا باید منتظر بود و دید کیفیت این فصل چگونه خواهد بود و چه ارتباطی با روزگار جوانی خواهد داشت.

عملیات ۱۲۵ | ۳ فصل

«عملیات ۱۲۵» یکی از مجموعه‌های دنباله‌دار موفق تلویزیون بود که از سال ۱۳۸۷ تا ۱۳۹۴ روی آنتن رفت. فصل اول این سریال به کارگردانی بهروز افخمی و راما قویدل ساخته شد. محمدرضا آهنج، فصل دوم را ساخت و فصل سوم را هم مسعود آب‌پرور با همراهی بهروز افخمی کارگردانی کرد.

جایگاه کارگردان‌ها بهروز افخمی با وجود ســاخت سریال «کوچک جنگلی»، به خاطر ساخت فیلم‌های «عروس»، «گاوخونی»، «شوکران» و ... بیشتر از تلویزیون در سینما مورد توجه قرار داشت. محمدرضا آهنج، پیش از «عملیات ۱۲۵»، سریال‌هایی مثل «سایه آفتاب» و «به دنیا بگویید بایستد» را کارگردانی کرده بود. مسعود آب‌پرور هم به خاطر ساخت «هوش سیاه» به شهرت رســیده بود. نکته قابل توجه اینجاست که هرکدام از این کارگردان‌ها سبک و سیاق خودشان را در ساخت «عملیات ۱۲۵» داشتند و دنباله‌روی هم نبودند. از این جهت نمی‌توانیم مقایسه دقیقی بین این آثار داشته باشیم.

اهمیت فصل قبل «عملیات ۱۲۵» به طور کلی یک مجموعه اپیزودیک است که در هر قسمت، یک داستان را دنبال می‌کند. در فصل اول با ماجرای پنج جوان روبه‌رو بودیم که سعی می‌کردند هرطور شده وارد سازمان آتش‌نشانی شوند. بهروز افخمی در این فصل، چند جوان داوطلب آتش‌نشــانی را محور قرار داده بود و در هر قسمت وارد زندگی خصوصی هریک از آنها می‌شد. فرمولی رایج که در بسیاری از سریال‌های مهم دنیا مورد اســتفاده قرار می‌گیرد. به همین دلیل در فصل اول با داســتان‌های پرهیجان و دلهره‌آوری روبه‌رو نبودیم.

کیفیت فصل جدید فصل‌های دوم و سوم سریال «عملیات ۱۲۵» برخلاف فصل اول، دیگر به زندگی شــخصی آتش‌نشان‌ها توجهی نداشــتند و تمرکزشان را روی داستان‌هایی پرحادثه و هیجانی گذاشته بودند. برخی از مخاطبان فضای آرام فصل اول را بیشتر ترجیح می‌دادند و به همین دلیل نتوانستند آنطور که باید با فصل دوم و سوم ارتباط برقرار کنند. عده‌ای هم تازه از فصل دو و سه به این سریال پیوستند و این سبک بیشتر خوشایندشان بود. در این فصل‌ها هربار شاهد یک عملیات آتش‌نشانی بودیم. ریتم داستان‌ها در فصل دوم به نسبت بالاتر بود.

نکته: ســریال‌های مختلفی با تمرکــز روی یک حرفه ســاخته شــده‌اند. از جمله «پزشکان»، «پرستاران» و ... «عملیات ۱۲۵» از جمله آثار اینچنینی بود که هم روی زندگی شخصی شخصیت‌هایش تمرکز داشت و هم در فصل‌های بعد به‌طور گسترده فعالیت‌های حرفه‌ای آنها را دنبال می‌کرد. از این جهت می‌توان آن را کامل‌ترین نمونه در نوع خودش به حساب آورد.

شاهگوش | ۲ فصل

«شاهگوش» سال ۱۳۹۲ به کارگردانی داوود میرباقری تولید شد و آن زمان جزو سریال‌های مطرح شبکه نمایش خانگی بود. پنج سال بعد از ساخت «شاهگوش»، مجید صالحی اسپین آف این سریال را با نام «سال‌های دور از خانه» کارگردانی کرد. «سال‌های دور از خانه» فصل دوم «شاهگوش» نیست از این جهت با اغماض آن را در این فهرست می‌آوریم.

جایگاه کارگردان‌ها جایــگاه داوود میرباقری که برای همه مشــخص اســت. کارگردانی که سریال‌های مطرحی مثل «امام علی (ع)»، «معصومیت از دست رفته» و «مختارنامه» را در کارنامه دارد و در ســینما هم با ساخت سه فیلم «مسافر ری» و «ساحره» و «آدم برفی» مورد توجه قرار گرفته. مجید صالحی بیشتر از اینکه به عنوان کارگردان شناخته شده باشد، بازیگر کمدی است. او تا به حال دو سریال «سه‌در چهار» و «موج و صخره» را کارگردانی کرده و تنها تجربه‌اش در فیلمســازی به «زیر نظر» برمی‌گردد که آن را همان سال ۱۳۹۷ ساخت.

اهمیت فصل قبل «شاهگوش» جزو سریال‌های درجه یک میرباقری نبود اما اگر قرار باشد آن را با آثار کمدی که در شبکه نمایش خانگی ساخته شده مقایسه کنیم جایی بالای جدول قرار می‌گیرد. میرباقری در این ســریال موقعیت کمدی جالبی ایجاد کرد و شخصیت‌های مختلفی با ویژگی‌های متفاوت را به نحوی در ارتباط با یک ماجرای قتل قرار داد. جذابیت شخصیت‌ها، بازی درجه یک بازیگران، موقعیت‌های کمدی بامزه و ... همگی باعث شــده بود «شــاهگوش» یک کل منسجم جذاب را تشکیل دهد و مخاطبانش را تا پایان همراه نگه دارد.

کیفیت فصل جدید همانطور که توضیح داده شد، «سال‌های دور از خانه»، فصل دوم «شاهگوش» نیست و درواقع مجید صالحی اسپین‌آفی از روی آن سریال ساخته است. داستان روی دو شخصیت این سریال به نام‌های خنجری و زهره پیش می‌رود. دو سربازی که در فصل اول با ویژگی‌های منحصربه‌فردشان در کلانتری اتفاق‌های بامزه‌ای را رقم می‌زدند. داستان «سال‌های دور از خانه» سال‌ها بعد از ماجراهای شاهگوش رخ می‌دهد. این دو شــخصیت کماکان جذابند اما برخلاف «شاهگوش»، در این سریال موقعیت‌های جدید و متنوع کمدی شکل نمی‌گیرد و شوخی‌ها سطح بالایی ندارند.

نکته: «شــاهگوش» اثر پرمخاطبی بود و لابد تصور اولیه این بود که اســپین آف آن با استقبال خوبی روبه‌رو خواهد شــد اما مجید صالحی در ساخت اسپین آف سریال «شاهگوش» تجربه موفقی به دست نیاورد. «سال‌های دور از خانه» شاید اگر به‌عنوان یک اثر مستقل می‌توانست بیشتر توی چشم بیاید اما وقتی اسم «شاهگوش» به میان می‌آمد، طبیعتا انتظار مخاطبان از آن بالاتر می‌رفت.